

კ ა ნ ო ნ ი

სახელმწიფო ბანკის დაარსებისა.

I. დაშვებულნი ვრების მიერ მიღებულ წესდების თანახმად და-
არსებულ იქნეს საქართველოს სახელმწიფო ბანკი.

2. გაღებულ იქნეს საქართველოს სახელმწიფო ბანკის ძირითად თან-
ხად, წესდების მე-2 მუხლის თანახმად, სახელმწიფო ხაზინიდან ორ-
მოცდაათი (50) მილიონი მანეთი.

3. არსებულ კანონმდებლობის ყოველი ის მუხლი, რომელიც ეწინა-
აღმდეგება საქართველოს სახელმწიფო ბანკის წესდებს, გაუქმებულ
იქნეს ბანკის მოქმედების დაწყების დღიდან.

4. კანონი ესე ძალაში შედის დღიდან მიღებისა დაშვებულნი
ვრების მიერ. -

1919 წ. დეკემბრის 31-ს.

საქართველოს დაშვებულნი ვრების

თავმჯდომარის უფროსი ა მ ხ ა ნ ა გ ი *კ. მ. მ. მ.*

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის

თავმჯდომარის *მ. მ. მ.*

წესდება

საქართველოს სახელმწიფო ბანკისა.

ზოგადნი დადგენილებანი

სახელ-წოდება, მოწყობა და დანიშნულება ბანკისა, მისი თანხები, უფლებანი და მოვალეობანი.

1. ამ წესდების ძალით არსდება საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის სახელმწიფო ბანკი და ეწოდება „საქართველოს სახელმწიფო ბანკი“, რომლის დანიშნულებას შეადგენს გადავილება ფულის ტრილისა, ხელის გამართვა მოკლე ვადიან სესხის მიცემით ვაჭრობისა, მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობისათვის და აგრეთვე განმკაცება ფულის საქმისა.

2. ბანკის ძირითადი თანხა, რომლის სულ უდიდესი რაოდენობა განისაზღვრება ორმოცდაათის მილიონ მანეთით, გადაიდება სახელმწიფო ხაზინიდან.

3. ბანკის სათადარიგო თანხა, რომლის განსაკუთრებული დანიშნულებაა ანაზღაუროს ზარალი, თუ ვინცოდა ბანკის ოპერაციებს მოჰკვა იგი, უნდა შესდგეს ბანკის წმინდა მოგების ნაწილის ყოველ-წლიურად გადადებით-მატება ამ თანხისა უნდა განგრობილი იქნეს იმ დრომდე, ვიდრე შესდგება ოცდახუთი მილიონი მანეთი.

4. ვიდრე სათადარიგო თანხა ათ მილიონად იქცეოდეს, ყოველ-წლივ უნდა გადაიდოს წმინდა მოგებიდან არა ნაკლებ ოცის პროცენტისა, ხოლო შემდეგ, ვიდრე ეგ თანხა სრულ ნორმას მიაღწევდეს (მუხ. 3), არა ნაკლებ ათის პროცენტისა.

5. უკეთუ სათადარიგო თანხა შემცირდა ზარალის ვასტუმრების მიზეზით, იგი შეესებულ უნდა იქნეს იმ წესით, რომელიც მის შედგენისათვის არის დაწესებული.

6. უკეთუ ბანკის ზარალი სათადარიგო თანხამ ვერ დაჰფარა, დანაკლისი უნდა ვასტუმრებულ იქნეს ძირითადის თანხიდან და შემდეგ ეს თანხა უნდა შეავსოს სახელმწიფო ხაზინამ.

7. თანხები ბანკისა და ის ფული, რომელიც მიუბარებიათ მისთვის კერძო კაცთა, დაწესებულებათა და საზოგადოებათ, აგრეთვე დეპოზიტები ხაზინებისა არ შეიძლება დახარჯულ იქნეს სახელმწიფოს საქროებისათვის.

8. ბანკის ოპერაციებისაგან შემოსული წმინდა მოგება, გარდა იმისა, რაც ამა წესდებისამებრ, გადაირიცხება სათადარიგო თანხის საძაბად ხაზინის შემოსავალს უნდა მიემატოს.

9. ფული, ბანკში დაბინავებული, არ შეიძლება ან შეკრულ იქნეს, ან სეკვესტრ-დადებული, თუ არ იმ წესით, რომელიც განსაზღვრულია რესპუბლიკის კანონებით, ამასთანავე ისე, რომ სათანადო შემთხვევაში ბანკს უნდა წარედგინოს მის მიერ ვაცემული ბილეთები ანუ საანგარიშო წიგნაკები.

10. ბანკის უზრუნველ-საყოფლად წარდგენილი ლითონი და სხვა საქონელი, კონოსამენტები და კვიტანციები სატრანსპორტო კანტორებისა, რკინის-გზებისა და სანაოსნო საზოგადოებათა და სხვა გირონი არ შეიძლება შეკრულ იქნეს, ან სეკვესტრ-დადებული კერძო ან სახაზინო მომჩივან-შევალის მიერ; აგრეთვე არ შეიძლება ბანკის მოვალეთა იმ ქონებაში აირიოს, რომლისათვისაც კონკურსია დანიშნული, იმ დრომდე, ვიდრე მოვალე სულ არ გადაუბდის ბანკს, რაც ვალად აუღია, ხვედრის სარგებლითა, ჯარიმითა და ხარჯით. ამიტომ გირაოს გაყიდვის, რომლითაც უნდა ანაზღაურებულ იქნეს ბანკის მიერ ვაცემული სესხი, სასამართლოს ვერავითარი დადგენილება ვერ შეაჩერებს.

11. ბანკს ნება აქვს მსესხებელსავე დაუტოვოს სასარგებლოდ ან შესანახად მისგან თვისის ვალდებულების უზრუნველ საყოფად მიღებული მოძრავი ქონება, იმ პირობით-კი, რომ ამისთანა ქონების სია იყოს შედგენილი თანადასწრებ თ არა ნაკლებ სამის მოწმისა და აღმინისტრაციის მოხელეთა და რომ ქონებას ზედ ედოს რაიმე გარეგანი ნიშანი, იმის მაჩვენებელი, რომ ქონება დაგირავებულია (ლუქის ბეჭედი, დამლა, ნიშნიანი ტყვიის ნაჭერი და სხვ.), თუ ქონება ისეთია, რომ ასეთის ნიშნის დადება შეიძლება. გირაოს დამალვისა ან გაყიდვისათვის, ვიდრე სესხი გადახდილი არ არის, მსესხებელი პასუხისგებაში მიეცემა, როგორც გამფლანგავი შესანახად მიბარებულ ქონებისა.

12. წესნი ბანკის ოპერაციების განსამართებლად და ამა წესდების სათანადო მუხლთა დამატებად, აგრეთვე წეს-რიგი საქმეთ-წარმოებისა და ანგარიშისა ამავე ბანკის სხვა და-სხვა დაწესებულებაში უნდა დამტკიცებულ იქნეს საბჭოს მიერ, მხოლოდ იგი წინდაწინვე უნდა შეუთანხმდეს სახელმწიფო კონტროლიორს ანგარიშების წარმოებ ს წეს-რიგის თაობაზედ.

13. ბანკს აქვს ბეჭედი, რომელზედაც ამოკრილია სახელმწიფო ღერბი რესპუბლიკისა და წარწერილია: „საქართველოს სახელმწიფო ბანკი“.

ბ ა ნ კ ი ს ო პ ე რ ა ც ი ე ბ ი.

14. ბანკს ნება აქვს შემდეგი ოპერაციები აწარმოოს: 1) გაანაღდოს თამასუქები და სხვა ვადიანი ვალდებულებანი; 2) ვასცეს სესხი და ვადუწყვიტოს კრედიტები მსურველთ; 3) მიიღოს ანაბარი ფულად და შესანახად; 4) იყიდოს და გაჰყიდოს თამასუქები და სხვა ვანძეული; 5) გადაჰზაენოს ფული და შეასრულოს სხვა საკომისიო ოპერაცია.

შენიშვნა: ბანკს უფლება აქვს თავის საქიროებისათვის უძრავ ქონების შეძენისა და გაყიდვისა.

გ ა ნ ა ლ დ ე ბ ა თ ა მ ა ს უ ქ ი ს ა და ს ხ ვ ა ვ ა დ ი ა ნ ვ ა ლ დ ე ბ უ ლ ე ბ ი ს ა.

15. ბანკი მიიღებს ვასანაღდებლად თამასუქებს და ყოველ სხვა გვარ, სავაჭრო ანგარიშზე დამყარებულს, ვადიან ვალდებულებას, აგრეთვე მოწმობას, რომელიც ადასტურებს, რომ მის პატრონს ერგება ფული სახელმწიფო მართებლობათაგან და რომელიც ბანკს უდაოდ მიანნია, კერძო კაცთაგან, სავაჭრო, სამრეწველო და საბანკო ფირმათაგან, საკოოპერაციო და საზოგადოებრივ დაწესებულებათაგან, რომელთაც-კი კრედიტი აქვთ ვადუწყვიტო იმ წესით, რომელიც მოხსენებულია ამ წესდების სათანადო მუხლებში.

16. კუპონები ფასიან ქალაღდებისა, სახელმწიფოს და კერძოსი, რომელსაც-კი ბანკი საზოგადოდ იღებს გირაოდ სესხის ვასაცემად, თვით ასეთი ფასიანი ქალაღდები, ტირაჟში გამოსული, და სხვა, ყველას შეუძლია წარუდგინოს ბანკს ვასანაღდებლად.

17. ბანკი მიიღებს ვასანაღდებლად თამასუქებს, მარტივსა და შეპირებულს, როგორც საქარ-

თველოში, ისე საზღვარ-გარეთ გაცემულს, თუ გადახდა ვალისა იმ თამასუქებით აღნიშნულია ერთ-ერთს იმ ადგილას, სადაც არსებობს დაწესებულებანი ბანკისა, ან სადაც იმყოფებიან მისი კორესპონდენტები.

18. გასანაღებლად მიღებული თამასუქები უზრუნველ-ყოფილი უნდა იყოს არა ნაკლებ ორის საიმედო ხელის-მოწერით.

19. თამასუქი და ვალდებულება მიიღება გასანაღებლად მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნულ ვალის გადახდამდე დარჩენილია ვადა არა უმეტეს ექვსის თვისა.

შენიშვნა. შესაძლოა ბანკს ნება მიეცეს, ბანკის საბჭოს გადაწყვეტილებასამებრ, მიიღოს გასანაღებლად ამა თუ იმ განსაზღვრულ ვაჭრობისა და მოწვეულობის წარმომადგენელთაგან და საკოოპერაციო ამხანაგოთაგან თამასუქები და ვალდებულებანი, თუ აღნიშნულ ვალის გადახდის ვადამდე ექვს თვეზედ მეტი დროა დარჩენილი, ხოლო ცხრა თვეზედ მეტი-კი არ უნდა იყოს.

20. სიმცირე თამასუქში აღნიშნულის ფულისა ვერ დააბრკოლებს თამასუქის განაღდების საქმეს.

21. განაღდების პროცენტის რაოდენობას აწესებს ბანკის საბჭო ვაჭრობისა და მოწვეულობის ვითარებისამებრ, აგრეთვე ფულის ბაზრის მდგომარეობის მიხედვით. ეს პროცენტი შეიძლება ნაკლები იყოს მოკლე-ვადიან თამასუქების განაღდებ სთვის, ვიდრე გრძელ-ვადიანებისათვის.

22. სამ თვეში ერთხელ, არა უგვიანეს, უნდა გადასინჯულ იქნეს განაღდებისათვის დაწესებული პროცენტი და ყოველი ცვლილება მისი უნდა გამოცხადდეს საყოველთაო საცნობელად, თანაც განცხადება გამოიკოს ბანკის დაწესებულების ბინაზედ.

23. პროცენტი განაღდებისათვის უნდა გადაანდევინოს ბანკმა წინდაწინვე იმ დღეთა რიცხვის ანგარიშით, რა ვადითაც დაწერილია ვალდებულების ქალაღი.

24. იმ თამასუქისა და ვალდებულისათვის, რომლის ვალი უნდა გადახდილ იქნეს გა'ეშე იმ ქალაქისა, სადაც იგი განაღდებულია, შეიძლება, საბჭოს დადგენილებით, განაღდების პროცენტის გარდა, გადახდევინებულ იქნეს დამატებითი სასყიდელი.

25. ბანკს შეუძლიან მოითხოვოს, რა დროსაც უნდა, რომ წარედგინოს ბალანსები და ანგარიშები იმ სავაჭრო-სამრეწველო ფირმათა და კერძო საკრედიტო და საბანკირო დაწესებულებათაგან, რომელთაც თამასუქების გასანაღებლად კრედიტი აქვთ ბანკში; აგრეთვე შეუძლიან მოითხოვოს ამონაწერები სავაჭრო დავარებისა და სხვა ცნობაცა. რაც-კი საჭირო იქნება მოვალის ქონებრივ მდგომარეობის გამოსარკვევად.

შენიშვნა. ბანკს ნება ეძლევა მოითხოვოს რესპუბლიკის საზღვართა შორის არსებულ საკრედიტო დაწესებულებათ ბილანსები და ანგარიშები, თუნდა კრედიტი არც-კი ჰქონდეთ ბანკში და ფული არ გაეტანათ სესხად.

26. იმათ, ვინც გამოცხადებული იქნება კორაოდ, ან ვინც იქამდე მიიყვანს საქმეს, რომ მისი გადასახდელი თამასუქი პროტესტში წავა, თამასუქის კრედიტი დაეხუ'ვებათ, ხოლო აღდგენა კრედიტისა შეიძლება არა სხვაფრივ, თუ არ იმ საზოგადო წესისამებრ, რომელიც მიღებულია კრედიტის მინიჭებისათვის.

27. უკეთუ ბანკში გააღებულ თამასუქის ვალის გადახდელი კორტი აღმოჩნდა ვალის დადგომამდე, ბანკი აუწყებს ამას თამასუქის წარმომადგენს და იგი ვალდებულია საპის დღის განმავლობაში ან გამოისკიდოს თამასუქი გაკორტრებული ხელ-მომწერისა და ან იმის მაგიერ სხვა კეთილ-საიმედო გირაო წარმოადგინოს.

28. განსაკუთრებულ შემთხვევაში შეიძლება შეღავათი მიეცეს განაღდებულ თამასუქის მოვალეს ვალის გადადებით, ან წვრილ წვრილად შემოტანით, თუნდა პროტესტ-მოხდენილი იყოს თამასუქი, ან თუნდა პროტესტამდე არ იყოს საქმე მისული, მაგრამ ამისათვის საჭიროა საბჭოს დადგენილებით, მის წევრთა ორის მესამედის ხმის უმეტესობით ყოველ ცალკე შემთხვევაში აღებული ნებართვა ვალის რაოდენობის მიუხედავად; მაგრამ ასეთი შეღავათი შეუძლიან მისცეს საბჭომ მოვალეს არა უიარსოდ, თუ ვალი უზრუნველყოფილ არ იქნა გირაოების ქალაღით და უძრავ ქონების დასაგირავებელ მოწოდებით, ან სხვა ღონისძიებით ბანკის საბჭოს შეხედულებისამებრ.

სესხი საქონლისა და საქონლის-მიერის საბუთების დაგირავებით.

29. სახელმწიფო ბანკი იძლევა სესხს ისეთის საქონლის დაგირავებით, რომელიც ადვილად და ზალე არა ჰუჭდება, აგრეთვე ისეთის საქონლის-მიერის საბუთების დაგირავებით, რომელიც საწყობში ან გზაშია, როგორც, მაგალითად, საქონლის საწყობისა და გირავნობის მოწმობაა, კონოსამენტი და კვიტანცია სანაოსნო და სატრანსპორტო დაწესებულებათა, ასლი რკინის-გზათა სატვირთო ბარათებისა და სხ.

30. სესხი გაიცემა მხოლოდ იმ საქონლის დაგირავებით, რომელიც ბანკს საბჭოს მიერ დამტკიცებულ ნუსხაშია ჩართული. საბჭო ამტკიცებს აგრეთვე იმ დაწესებულებათა სისს, რომლის საქონლის-მიერი საბუთები შესაძლოა მიღებულ იქნეს სესხის უზრუნველ-საყოფელად.

31. სესხი საქონლის დაგირავებით, გარდა ლითონისა, აგრეთვე საქონლის საწყობთა მოწმობის დაგირავებით შეიძლება გაიცეს არა უმეტეს ექვსის თვის ვადისა; სესხი კონოსამენტებისა და სანაოსნო და სატრანსპორტო დაწესებულებათა კონოსამენტებისა და კვიტანციების დაგირავებით, აგრეთვე რკინის გზათა ტვირთ-ბარათის ასლების და გირავებით—არა უმეტეს სამის თვის ვადისა, ხოლო სესხი ლითონის დაგირავებით—არა უმეტეს ცხრა თვის ვადისა.

შენიშვნა. ბანკის სათანადო დაწესებულებათა ნებართვით, შესაძლოა ვადა საქონლის დაგირავებით გაცემულის სესხისა გადაიდოს ყოველ ცალკე შემთხვევაში არა უმეტეს სამის თვისა.

32. რაოდენობა სესხისა არ უნდა აღემატებოდეს 60%-ს გირაოს შეფასებისა, რომელსაც განმანაღებელი კომიტეტი განსაზღვრავს. ამ საზღვართა შორის თითოეულ სესხის რაოდენობა უნდა გადაწყვეტილ იქნეს საქონლის ღირება-თვისებისა, მის დაცვის ვითარებისა და ვაჭრობა-მოწვეულობის მდგომარეობისამებრ.

33. სესხი საქონლის საწყობთა გირავნობის ქალაღისა და საწყობის-მიერის მოწმობის დაგირავებით არ უნდა აღემატებოდეს საქონლის ღირებულობის ორს მესამედს. ამავე რაოდენობის სესხი შეიძლება გაცემულ იქნეს ვადით, არა უმეტეს ოთხის კვირისა, რკინის გზათა ტვირთ-ბარათის ასლების დაგირავებით.

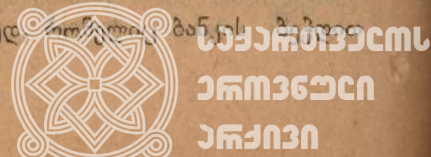
34. რაოდენობა სესხად გაცემულის ფულის სარგებლისა უნდა გადასწყვიტოს ბანკის საბჭომ. ეს რაოდენობა შესაძლოა ერთნაირი არ იყოს სხვა-და-სხვა საქონლისათვის. სარგებელი უნდა გადახდევინებულ იქნეს თვით სესხის გაცემისათანავე, ხოლო ყოველ შემთხვევაში არა ნაკლებ ოცდაათის დღისა.

35. სესხის მიღებას დროს შესხებელი აძლევა ბანკს ვალდებულების ქალაღს დაწესებულის სხისას, რომელშიაც მოხსენებული უნდა იყოს უშთაფრესი პირობანი სესხისა.

36. დასაგირავებლად წარმოდგენილი საქონელი, თუ ცეცხლისაგან შეიძლება დაზიანდეს, ან განადგურდეს, უნდა დაზღვეულ იქნას ისე, რომ ჯაბი დაზღვევასა ათის პროცენტით მაინც აღემატებოდეს სესხის რაოდენობას და დაზღვევის ვადაც ყოველ შემთხვევაში ერთის თვით მეტი იყოს, ვიდრე სესხის ვადაა, იმ პირობათ, რომ პოლისი ბანკში ინახებოდეს და იმ ბინის ქირაც, სადაც საქონელია დაწყობილი, ერთის თვით მაინც მეტი იყოს გადახდილი, ვიდრე ის ვადაა, რა ვადითაც საქონელია დაგირავებული. ამას გარდა, როცა სესხი გაიცემა სანაოსნო და სატრანსპორტო დაწესებულებათა კონოსამენტებისა და კვიტანციების დაგირავებით, ის საქონელი, რომლი-სათვისაც ეს საბუთების ქალაღებია მიცემული, უნდა დაზღვეულ იყოს იმდენადვე და იმ ვადითვე სხვა გვარ შემთხვევისაგანაც.

37. ხარჯი ხელშეორედ საქონლის აწონვისა და გაწონვისა, აგრეთვე შენახვა-დაცვისა და დაზღვევისა დამ-გირავებელმა უნდა იკისროს.

38. გირაოდ მიღებული საქონელი უნდა ინახებოდეს კეთილ-საიმედო ბინაზედ.

უნდა იყოს დაბეჭდილი. თუ ბანკის გაკვეთა საჭიროდ დაინახავს, შეუქლიან ცალკე ზედამხედველობა მთელი დაგირავებულს საქონელს მის დასაცველად, ხოლო ამისათვის ბანკის მიერ გაწეული ხარჯი უნდა გადაიხდეს და-
მგირავებულს.

39. ბანკს ნება აქვს შეამოწმოს დაგირავებული საქონელი, რაც თავის დროზე უნდა ეცნობოს მსესხებელს, და, თუ საჭიროა, მიიღოს ლონიჩიება, რათა საქონელი გაფუჭებას გადაარჩინოს. ამისათვის გაწეული ხარჯი დაგირავებულს უნდა გადაიხდეს.

40. თუ დაგირავებული საქონელი გაფუჭდა, ან თუ საქონელი ფასმა დაიწია ათის პროცენტით, ვიდრე შეფასებული იყო და მიღებული გირაოდ, აგრეთვე თუ საქონელი, რომელიც უზრუნველყოფს სესხს, დაიკარგა, მსესხებელმა, ბანკის მოთხოვნისამებრ, მოვალეა შესაბამის ნაწილი გადაიხადოს ან დამატებითი გირაო წარადგინოს. თუ ბანკის მოთხოვნა გამოკრძალებს შემდეგ ექვს დღეში არ შეასრულა მსესხებელმა, სესხად აღებული ფული ვადის გასვლამდე გადაიხდება.

41. სესხად აღებული ფული შეიძლება ვადამდე იქნას გადახდილი მთლად, ან ნაწილ-ნაწილ და თან განთავისუფლდეს გირაოდ მიღებული საქონელი, ბანკის შეხედულებისამებრ. ბანკი იქერს მხოლოდ სარგებელს მთელი თვისას და დაწყებულა თვეს სრულ თვედ ანგარიშობს, ხოლო დანარჩენ ვადის სარგებელს მსესხებელს უკან უბრუნებს.

42. მსესხებელს ნება აქვს დაგირავებული საქონელი გაყიდოს მხოლოდ იმ პირობით, რომ ჯერ ვალი გადაიხადოს, ან ვალის გადახდელად მყიდველი შეიპიროს, თუ ბანკი თანახმა გაუხდება.

43. ბანკის მიერ გირაოდ მიღებული საქონელი და საქონლის-მიერი საბუთები, ვიდრე მთლად არ იქნება სესხად აღებული ფული გადახდილი, არ შეიძლება დაქირავდეს იქნას არც კერძო და არც სახანძრო შევალის მიერ.

44. თუ მსესხებელი უპირადი გამოდგა, დაგირავებული საქონელი, ექვსის საშელავათო დღის გასვლის შემდეგ იმ დღიდან, როცა ვალი გადახდილი უნდა ყოფილიყო, ინიშება საჯაროდ გასასყიდად ან გაიყიდება ბიურჯის მაკლერის შემწეობით. რაც შემოვა, იმ ფულიდან ბანკი აიღებს სესხად გაცემულს, სარგებელს დღემდე საქონლის გაყიდვისა და სხვა ყოველს თავის ხარჯს, ან საქონლისათვის გაწეულს, ხოლო რაც გადაარჩება, გირაოს პატრონს დაუბრუნებს. ვადის გადაცილების შემდეგ მსესხებელს სარგებელი წლიურად თორმეტი პროცენტი უნდა გადაიხდეს.

45. ბანკს ნება აქვს გადაიგირაოს კერძო საკრედიტო დაწესებულებათაგან დაგირავებული საქონელი, მხოლოდ უნდა დაცულ იქნეს ამა წესდების მოთხოვნილებანი, საქონლის დაგირავებისათვის დაწესებული.

სესხის გაცემა ფასიან ქალაქების დაგირავებით.

46. სახელმწიფო ბანკი აძლევს სესხად ფულს დაგირავებით: 1) ყველა სახელმწიფო და მთავრობის მიერ უზრუნველყოფილ ფასიან ქალაქებს; 2) საიპოტეკო კრედიტის დაწესებულებათა ობლიგაციისი და გირავნობის ფურცლის და ადგილობრივ თვითმართველობათა მიერ აღებულ სესხის ობლიგაციისა და 3) ბანკის საბჭოს რჩევით უკრაინის ქვეყნის ქალაქებისა და მთავრობის მიერ იმ არა-უზრუნველყოფილ კერძო ფასიან ქალაქებისა, რომელიც მიიღება გირად ხაზარის მიერ.

47. ბანკის საბჭო აწესებს ყოველ სამის თვისათვის ღირებულობას გირაოდ მისაღებ ფასიან ქალაქებისა იმ ვარაუდით, თუ რა ფასი აქვს ამ ქალაქს ბირჟაზე; აწესებს აგრეთვე, თუ რაოდენი ფული შეაქლება გაიცეს სესხად ამ ქალაქის დაგირავებით. ეს რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს: სახელმწიფო ანუ მთავრობის მიერ უზრუნველყოფილ ქალაქისათვის ოთხმოც პროცენტს შეფასებისას, საიპოტეკო კრედიტის გირავნობის ფურცლისა და ობლიგაციისათვის—სამოცდაათს, ხოლო სხვა ქალაქებისათვის—სამოცს პროცენტს.

48. სესხი ვაიცემა ექვსის თვის ვადით, არა უმეტეს; როცა ვადა დადგება სესხის გადახდისა, შეიძლება, ბანკის შეხედულებისამებრ, ვადა ვანგრძობილ იქნეს, მაგრამ არა უმეტეს სამია თვის.

49. პოტენციის რაოდენობას სესხად გაცემულ ფულიათვის ბანკის საბჭო განსაზღვრავს. ეს რაოდენობა შესაძლოა ერთი და იგივე არ იყოს სხვა-და-სხვა ქალაქისათვის. სარგებელი ვადადის უნდა გადახდებოდეს იქნეს წინადაწინავე, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში ოცდაათ დღეზედ არა ნაკლები. თუ სესხი ვადად იქნა გადახდილი, ბანკი დაიჭრის სარგებელს სრულის თვისას, თუდა მხოლოდ თვის დამდეგი იყოს, ხოლო დანარჩენ ვადის სარგებელს მსესხებელს უკან დაუბრუნებს.

50. სესხი აღებიათაწინავე მსესხებელი აძლევს ბანკს ვალდებულებას ქალაქს, რომელშიაც აღნიშნულია უმთავრესი პაროზანი სესხისა. თავის შარკ ბანკი აძლევს მსესხებელს სახელთან ბარათს, რომ მიიღოს გირაოდ ქალაქები. ეს ბარათი ისე არ შეიძლება გადაეცეს სხვას ვისმე, თუ არ აღინიშნა ბანკის დავთრებში.

51. თუ სესხის ვადა გადაცილებულ იქნა, ბანკს უფლება აქვს გაყიდოს გარაო ექვსის საშელავათო დღის გასვლის შემდეგ. მისთვის სავალდებულო არ არის აუწყოს ეს დამგირავებულს. შემოსულ ფულიდან ბანკი სესხს დაიბრუნებს, აიღებს სარგებელს გაყიდვის დღემდე და ანაზღაურებს ყველა ხარჯს, ხოლო რაც გადაარჩება, გირაოს პატრონს დაუბრუნებს. დღიდან ვადის გადაცილებისა თორმეტი წლიური პროცენტი უნდა იქნეს ნაანგარიშევი.

52. ბანკი ჰყიდის გირაოს იმ შემთხვევაშიაც, როცა საბიურჯო ფასი დაგირავებულ ქალაქისა ათს პროცენტს დაიკლებს იმ შეფასებისას, რა შეფასებითაც იყო გირაოდ მიღებული, და ამასთანავე როცა გირაოს პატრონი ექვსის დღის განმავლობაში დღიდან ამის შესახებ განცხადებია არ შემოიჭანს დამატებითს გირაოს, ან არ გადაიხდის შესაბამის ნაწილს ვალისას.

გადაწყვეტა კრედიტისა სპეციალ სახელდახელო ანგარიშით.

53. ბანკს ნება აქვს გადაუწყვიტოს კრედიტი მსურველს სპეციალ სახელდახელო ანგარიშით ისეთის გირაოთი, რომელიც მიიღება სესხის ვადით გასაცემად, აგრეთვე ისეთ თამისუქის დაგირავებით, რომელიც აკმაყოფილებს მის განაღდებისათვის საჭირო მოთხოვნილებას. ბანკის მართველობაზე და საბჭო ერთად უნდა გადაწყვიტონ, რაოდენი კრედიტი შეიძლება მიენიჭოს კერძო საკრედიტო დაწესებულებას სპეციალ სახელდახელო ანგარიშით.

54. ხსენებული კრედიტი შეიძლება მიენიჭოს მსურველს იმ პირობით, რომ აღებული სესხი ან დაუყოვნებლივ იქნეს გადახდილი, ბანკის პირველ მოთხოვნილებისამებრ, ან შემდეგ, იმ ვადაზედ, რომელიც წინადაწინავე დაინიშნება.

55. მსესხებელნი თავის კრედიტს სარგებლობენ განსაკუთრებულ წილისა ან ჩეკს შემწეობით. სპეციალ სახელდახელო ანგარიშით სარგებელი უნდა გადახდილ იქნეს იმ ვადაზედ, რომელიც დაწესდება ამ ანგარიშების დრო და დრო დასასკვნელად, იმ ხანის მიხედვით, რა ხანსაც ფულს ჰხმარობდა მსესხებელი; ხოლო თუ ფული აღებულია ფასიან ქალაქების დაგირავებით, სარგებელი უნდა გადახდილ იქნეს არა ნაკლებ ათის დღისა.

56. ყოველ სხვა შემთხვევაში სახელდახელო სპეციალ ანგარიშით წარმოებული კრედიტი ექვემდებარება წესდების ყოველ იმ დადგენილებას, რომელიც შეეხება ვადას სესხის გაცემას იმავე მიზნით.

მ ი ლ ე ბ ა ა ნ ა ბ ა რ ი ს ა .

I. ანაბარი ფულად.

57. ბანკი მიიღებს ანაბარს: 1) სახელდახელო ანგარიშით, 2) უვადოდ და 3) ვადით. ანაბარი მიიღება კერძო კატეგორიის, სავაჭრო-სამრეწველო ამხანაგობა-საზოგადოებათაგან, საზოგადოებრივ დაწესებულებათა და ბანკებისაგან.

58. ანაბარი მიიღება ბანკის საბჭოს მიერ განსაზღვრულ პირობით. თუ პირობა ვადიან და უვადოდ ანაბარისა შეცვლილ იქნა, ბანკი მოვალეა გამოაცხადოს ერთის თვით ადრე. ვადიან ანაბარისთვის პირობის შეცვლა არ შეიძლება, ვიდრე ის ვადა არ გასულა, რა ვადითაც მიღებულ იქნა ანაბარი.

59. ანაბარის პატრონი, რომელსაც სახელდახელო ანგარიში აქვს ბანკში, თავის ფულს სარგებლობს ჩეკისა და განსაკუთრებულ წერილის შეწევნით. წარედგინება რა ანაბარის პატრონის მიერ ხელმოწერილი ჩეკი, ბანკი დაუყოვნებლივ აძლევს ჩეკის წარმდგენელს ფულს, ჰგზავნის ფულს ანაბარის პატრონის განკარგულებისათვის და სხ.

60. ბანკი მიიღებს ანაბარის პატრონის სახელდახელო ანგარიშით სხვათაგან მის სახელზე შემოტანილ ფულსაც. ანაბარის პატრონს, რომელსაც სახელდახელო ანგარიში აქვს, შეუძლიან მოითხოვოს, რომ მისგან გაცემული თამასუქი ან სხვა რამ ფულის ვალდებულება გამოსყიდულ იქნეს ბანკის მიერ იმ ფულით, რომელიც ანაბარის პატრონის განკარგულებაშია.

61. ის საბუთის ქალაქი, რომელსაც ბანკი აძლევს უვადოდ ანაბარის მიღებისათვის, უნდა იყოს მხოლოდ სახელიანი. ვადიან ანაბარის საბუთის ქალაქი შეიძლება იყოს როგორც სახელიანი, ისე უსახელოც.

62. სახელიანი საბუთის ქალაქი შეიძლება გადაეცეს სხვას, მაგრამ ბანკის დავთრებში უთუოდ უნდა იყოს აღნიშნული ეს გადაცემა.

63. საბუთის ქალაქი უვადოდ და ვადიან ანაბარისა შესაძლოა მიღებულ იქნეს გირაოდ ხაზინასთან ხელშეკრულების უზრუნველსაყოფელად სრულ იმ ფასად, რაც შიგ არის აღნიშნული.

64. თუ ვინცობაა დაიკარგა საბუთის ქალაქი სახელიან ანაბარისა, ბანკი აძლევს დამკარგველს ასლს ანაბარის პატრონის მიერ საბუთის ქალაქის დაკარგვის სამჯერ ვაზეთში გამოცხადების შემდეგ. იმავე დროს ბანკი აცხადებს ანაბარის პატრონის ხარჯით დაკარგულ საბუთის ქალაქს გაუქმებულად.

65. სახელიანი ანაბარი შეიძლება მიეცეს ბანკისაგან თვით ანაბარის პატრონს, მის კანონიერ მემკვიდრეებს, ანუ რწმუნებულს, როცა წარმოადგენენ საბუთს, რომელიც ადასტურებს იმათ უფლებას ანაბარის მიღებისას. ანაბარი, რომელიც მცირე-წლოვანთ ეკუთვნით, მიეცემა პატრონს იმ წესით, რაც ამ საგნისათვის სპეციალ კანონდებულებით იქნება დადგენილი. უსახელო ანაბარი მიეცემა ყველას, ვინც ამ ანაბარის საბუთის ქალაქს წარადგენს.

66. ვადიანი ანაბარი, ვადაზედ მოუთხოვნელი, უვადოდ ანაბარად ჩაითვლება.

II. ანაბარი შესანახად.

67. ბანკი მიიღებს შესანახად: 1) ფასიან ქალაქებს; 2) ოქროსა, ვერცხლსა და ყოველ ძვირფას ნივთს, და 3) ყოველ-გვარ საბუთის ქალაქს.

შენიშვნა. პირობით შემოტანილი ანაბარი, ე. ი. ისეთი, რომლის მოხმარება და აგრეთვე მის მიერ მოტანილ სარგებლის მოხმარებაც შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როცა უწყებული გარკმობა დადგება, შეიძლება მიღებულ იქნეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ შემომტანის მიერ დადებული პირობა არ ეწინააღმდეგება არსებულ კანონებს და არც შეიცავს რაიმე გაურკვევლობას, ან სიძნელეს მის აღსასრულებლად. წესი ამისთანა ანაბარის მიღებისა ცალკე უნდა იქნეს შემუშავებულ და დამტკიცებულ ბანკის საბჭოს მიერ.

68. ანაბარის შესანახად მიღების საბუთის ქალაქი უნდა იქნება ვადიანი პატრონის სახელზედ. რაც შეეხება ანაბარის საბუთის ქალაქის ვადაცემას სხვის სახელზედ, ასლის მიცემას, თუ ვინცობაა საბუთის ქალაქი დაიკარგა, და თვით ანაბარის დაბრუნებას, ამ შემთხვევაში უნდა დაცულ იქნეს ის წესი, რომელიც დადგენილია სახელიან ფულის ანაბარისათვის.

69. თუ ვინცობაა დაეა ატყდა, ან საჩივარი გაიმართა იმის გამო, თუ ვისა აქვს უფლება მიიღოს ანაბარი, ბანკი, სათანადო სასამართლოს მოთხოვნისათვის, თვით ანაბარს ან მის საბუთის ქალაქს უგზავნის თვით სასამართლოს მისდა განსაკარგულებლად. ამას გარდა, ბანკს ნება აქვს, თუ ვინცობაა შესაძლებლად ვერ დაინახა მისცეს ანაბარი ანუ მისი ეკუთვნილი სარგებელი იმას, ვინც მოითხოვა, ერთი და მეორეც შეიტანოს იმ სასამართლოს დეპოზიტად, რომელსაც ექვემდებარება სათანადო დაწესებულება ბანკისა. ამასთანავე ბანკი ამ თავის განკარგულებას სასამართლოს აუწყებს.

70. თუ ანაბარის შენახვისათვის ვადასახად შეტანილ არ იქნა, როცა იმის ვადა გავა ათის წლის განმავლობაში **შ. ი.** თუ შესანახად ფასიანი ქალაქები იყო შეტანილი, და ოცდაათის წლის განმავლობაში ძვირფასი ნივთები იყო, ანაბარი გასასყიდად დაინიშნება. ფასიანი ქალაქები გაიყიდება ბირჟის ძაღურის შემწევნით, ხოლო ძვირფასი ნივთები—საჯარო ვაჭრობით. გასყიდვით შემოსული ფული თავის სარგებლეთა ან დივიდენდითურთ ჩაირიცხება უვადოდ ანაბარად პატრონის სახელზედ, იმის გამორიცხვით, რაც ბანკს შენახვისათვის ეკუთვნის, რაც ანაბარის გაყიდვას ხარჯად გაუწევია და, თუ საჭიროა, სხვა აუცილებელი ვადისადასახდელისაც.

71. თუ ანაბარი შესანახად არის შემოტანილი, ბანკს შეუძლიან ცალკე გასამჯელოთი აკისროს მის შესახებ სატირაჟო ცნობების მიწოდება, ტირაჟში გამოსულის ქალაქების შეცვლა და სხვა მოქმედებაცა, რაც კი ანაბარის მოვლა-პატრონობას შეეხება.

72. ვასამრჯელოს რაოდენობა ანაბარის შენახვისა და აგრეთვე ანაბარის პატრონის მინდობილობის შესრულებებისათვის უნდა განსაზღვრულ იქნეს ბანკის საბჭოს მიერ და გამოცხადებულ საყოველთაო საცნობებლად.

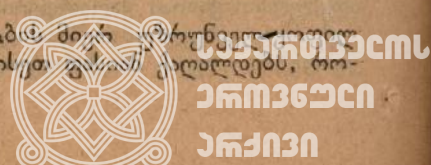
ყიდვა და გაყიდვა განძეულ-საფასურისა.

73. ბანკს ნება აქვს, როცა თავის ოპერაციებისთვის საჭიროდ დაინახავს, აწარმოვოს ყიდვა და გაყიდვა მარტივ და შეპირებულ თამასუქებისა იმ განსაკუთრებულ წესით, რომელსაც გამგეობა შეიმუშავებს და ბანკის საბჭო დამტკიცებს.

74. ბანკი აწარმოებს თავის დაწესებულებასა და ბირჟაზე, აგრეთვე საზოგადო-გარეთ უცხოეთის თამასუქებისა (ტრატების) და ჩეკების, როგორც მაშინვე გასანაღდებელს, ისე ვადიანების, ყიდვა-გაყიდვას, აგრეთვე თითონაც შეუძლიან გასცეს ასეთი ტრატები და ჩეკი ის საზღვარ-გარეთის იმ ფორმების სახელზედ, რომლებაც მის კორესპონდენტებად ითვლებიან. ამ ოპერაციას აწარმოებენ გამგეობის უახლოეს ზედამხედველობითა და ხელმძღვანელობით ბანკის ის დაწესებულებანი, რომელთაც საბჭოს მიერ ნება-დართული აქვთ.

75. საბჭოს განსაკუთრებულ დადგენილებებისამებრ და ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრთან შეთანხმებით ბანკი აწარმოებს ოქროსა და ვერცხლის ყიდვასა და გაყიდვას როგორც საქართველოში, ისე საზღვარ-გარეთ.

76. ბანკი ჰყიდულობს და ჰყიდის თავის ხარჯით სახელმწიფოს და მთავრობების მიერ მოთხოვნილ ფასიან ქალაქებს, კერძო საზოგადოებათა და დაწესებულებათაგან გამოცემულ ისეთ ქალაქებს, რომ-

მელთაც ხაზინა ვირაოდ იღებს, და აგრეთვე უცხოეთის ფასიან ქალაღღებს. ამ ოპერაციების წარმოებას დროს ბანკი ვმოქმედება საბჭოს გარდაწყვეტილებებისამებრ და საბჭოს მიერვე განსაზღვრულს ფარღღებს.

გადაღწავნა ფულისა, მიღება ფულისა მრწმუნებელთა ანგარიშით და სხვა საკომისიო ოპერაცია.

77. ბანკი აწარმოებს ფულის გადაღწავნას იმ ადგილთა შორის, სადაც იმყოფებიან მისნი დაწესებულებანი ანუ კონსპონდენტები (მუხ. 85), აგრეთვე იძლევა აკრედიტაციებს იმავე ადგილებზე.

78. კერძო კაცთა, სავაჭრო სამრეწველოთა და საზოგადოებრივ დაწესებულებათა და სხვა და-სხვა საზოგადოებას, რომელთაც მისაღები აქვთ ფული იქ, სადაც იმყოფება ბანკის დაწესებულებანი, შეუძლიან საბუთები ამ ფულის მიღებისა საკომისიოდ ბანკს გადასცენ და ბანკმა იკისროს წარადგინოს ის საბუთები დანიშნულს დროს ფულის მისაღებად, ხოლო მიღებულს ფულს მოქცეს თანახმად მრწმუნებელთა სურვილისა.

79. თუ საკომისიოდ გადაცემულ საბუთით ფული არ იქნა მიღებული, ბანკი დაუბრუნებს იმ საბუთს თავის მრწმუნებელს, რომელიც ვალდებულია უკან მიიღოს. ამასთანავე თამასუქებს ბანკი წინდაწინვე პროტესტში გაღწავანია, თუ მრწმუნებლისაგან განცხადებული არ ყოფილა თამასუქის უპროტესტოდ დატოვება.

80. ბანკს შეუძლიან იკისროს, საბჭოს ნებართვით, ურთიერთის ანგარიშების გასწორება კერძო კაცთა, საბანკო და სავაჭრო დაწესებულებათა და სახლთა შორის, რკინის გზის საზოგადოებათა და სხვა ამ გვარ დაწესებულებათა შორის.

81. ბანკს შეუძლიან ითავოს მრწმუნებელთა დავალება და აწარმოოს იმათის ხარჯით საქმე ყოველ გვარ გადასცემ და მისაღებ ფულისა იმ ზომით, რასაც ვასწვდება დავალების აღსრულების დროს ბანკში მრწმუნებლის ანგარიშით მყოფი თანხა. პირველ-ხარისხიდან საკრედიტო დაწესებულებათა და სავაჭრო ფირმათა, აგრეთვე რკინის გზის საზოგადოებათ შეიძლება მიენიჭოს არა უმეტეს ექვსის თვის ვადისა საბლანკო კრედიტი, ესე ი. ბანკს ნება ეძლევა იმათ მაგიერ ვადიხადოს იმაზე მეტი, რაც იმათ ნაღდად მოგოვებთა თავანთ სახელდახელო ანგარიშით, ან რაც კრედიტი აქვთ სპეციალ სახელდახელო ანგარიშითა, მაგრამ ყოველის კერძო მოვალისათვის საბჭოს ცალკე ნებართვა უნდა იყოს აღებული; ამასთანავე ამ გვარ კრედიტის რაოდენობამ საერთოდ არ უნდა გადააჭარბოს ბანკის სათადარიგო თანხის ნახევარს.

82. ბანკი საბჭოს ნებართვითა და ფინანსთა მინისტრთან შეთანხმებით ხელის მოწერას მიღებს სახელმწიფო და საზოგადო დაწესებულებათა და კერძო საზოგადოებათა სესხზედა და აგრეთვე ამ სესხის კონვერსიას აწარმოებს.

83. ბანკი აწარმოებს ფასიან ქალაღღებისა და საქონლის ყიდვასა და გაყიდვას მრწმუნებელთა დავალებით და მათისავე ხარჯით აწარმოებს აგრეთვე, 77—82 მუხლებში მოხსენებულთა გარდა, სხვა საკომისიო ოპერაციასაც ბანკის საბჭოს ნებართვითა და მისგანვე განსაზღვრულ პირობით.

84. რაოდენობა სასყიდლისა, რომელიც ბანკმა უნდა აიღოს საკომისიო ოპერაციების წარმოებისათვის, უნდა განსაზღვროს ბანკის საბჭომ და გამოცხადდეს საყოველთაო საცნობელად. იმ ანაბართა პატრონთათვის, რომელთაც ბანკში სახელდახელო ანგარიშები აქვთ, ეს ოპერაციები შეიძლება აღსრულებულ იქნას დაკლებულის ფასით, ან უსასყიდლოდაც.

85. ბანკს ნება ეძლევა გამოიყენოს სხვა ქართულ და უცხო ქვეყნის ბანკებისა და საბანკო დაწესებულებათა დახმარება კორესპონდენტთა სახით.

ბანკის ოპერაციები სახელმწიფო ხაზინის ანგარიშით.

86. სახელმწიფო ხაზინის ნაღდი ფული უსარგებლოდ ჩაირიცხება სახელდახელო ანგარიშით სახელმწიფო ბანკში.

87. ბანკს დავალება აწარმოოს სახელმწიფო ხაზინის ხარჯით შემდეგი ოპერაციები:

1) იხადოს პროცენტი სახელმწიფო სესხის კუპონებით იმ წესისამებრ, რომელიც შემუშავებულ იქნება ფინანსთა მინისტრთან შეთანხმებით, ვასცეს ახალი საკუპონო ფურცლები და გამოსცვალოს ობლიგაციები, აწარმოოს ტირაჟი, გადაიხადოს ტირაჟში ამოსულ ბილეთების საფასური, მოგებული ფული მისცეს მომგებიან სესხის ბილეთებში, აწარმოოს ასეთივე ოპერაციები მთავრობის მიერ უზრუნველყოფილ სესხთა, ფინანსთა მინისტრთან განსაკუთრებულ მორიგების თანახმად.

2) გაჰყიდოს ფინანსთა მინისტრის დავალებით ახლად გამოცემული სახელმწიფო და მთავრობისაგან უზრუნველყოფილი ქალაღღები, აგრეთვე გამოსცვალოს კონვერსია-ქმნილის სესხის ობლიგაციები ახალზედა და გადაიხადოს ხაზინის ანგარიშით გამოსასყიდელ ობლიგაციების საფასური.

3) მიიღოს სახელმწიფო ხაზინის ანგარიშით საქაღღამო ანაბარი ამ საგნისთვის ცალკე დადგენილ და გამოცემულ წესით.

4) მიიღოს სათანადო ხაზინებთან ანგარიშით სახელმწიფო გადასახადო იმ წესისამებრ, რომელიც გამოცემულ იქნება ფინანსთა მინისტრის მიერ ბანკთან შეთანხმებით, ხოლო სათანადო შემთხვევაში ბანკის სახელმწიფო კონტროლიორთან შეთანხმებოდაც.

88. ბანკის ყველა ოპერაციას, რომელიც სახელმწიფო ხაზინის ანგარიშით იწერება (მე-87 მუხ.), ცალკე წარმოება აქვს და საკომერციო ოპერაციებში არ უნდა იყოს გარეული.

გ ა მ გ ე ბ ლ ო ბ ა .

89. ბანკის საქმეთა გამგებლობა ჩაბარებული აქვს გამგეობასა და საბჭო.

90. ბანკის გამგეობას შეადგენს: მმართველი, ამხანაგი მმართველისა და გამგეობის ორს წევრზედა არა ნაკლები.

შენიშვნა: გამგეობის წევრნი ინიშნებიან სამის წლის ვადით, მაგრამ შედგენილობა უნდა ახლდებოდეს კენჭის ყრით ამ რიგად: პირველ წელს ვადის ერთი წევრი, მეორე წელს—მმართველის ამხანაგი და მეორე წევრი, ხოლო მესამე წელს—მმართველი და დანარჩენნი წევრნი.

91. ბანკის მმართველს პირდაპირ პარლამენტი ირჩევს. მმართველის ამხანაგსა და გამგეობის წევრთ ამტკიცებს თავიანთ თანამდებობაზედა პარლამენტი მმართველის მიერ წარდგენილ ბანკის საბჭოსაგან მოწონებულ კანდიდატებისაგან. ამათი დათხოვნა სამსახურიდან ზემოხსენებულისავე წესით სწარმოებს.

92. გამგეობას ეკუთვნის აღმასრულებელი უფლება ბანკის საქმეებში იმდენად, რამდენადაც ეს საქმეები დაქვემდებარებული არა აქვს ბანკის სხვა-და-სხვა ადგილობრივ დაწესებულებას; განკარგულების უფლება ეკუთვნის გამგეობას იმდენად, რამდენადაც იგი დამოკიდებულია საბჭოს ვადა; ყვეტილებზედა.

93. კერძოდ გამგეობის მოვალეობაა: 1) საერთო ხელმძღვანელობა გაუწიოს ბანკს ოპერაციებსა და საზოგადოდ თვალ-ყური ადგენოს საქმეთ-წარმოებისა და ანგარიშების სისწორით წარმართვას, ბანკის წესდების მოთხოვნისებოდა აღსრულებასა და ყოველ მის კასის და საფასურ-განძეულის დაცვას; 2) გაამწესოს და დაითხოვოს ბანკის მოხელენი და საზოგადოდ ბანკის მოხელეობის შესახებ განკარგულება მოახდინოს; 3) დანიშნოს რევიზია და გაღწავნის მოხელენი სამსახურის საქმეთათვის სხვა-და-სხვა ადგილას; 4) განაგოს ხარჯის საქმე კრედიტების ვადატან-ვადმოტანის უფლებით ბანკის წლიურ ხარჯთ-აღრიცხვის ფარღღებში; 5) შეადგინოს და წარადგინოს, სადაც ჯერ არს, წლიური ხარჯთ-აღრიცხვა და ანგარიში ბანკის მოქმედებისა; 6) განაგოს ყოველი ოპე-

როცა ბანკისა და ამ საქმეში სახელმძღვანელოდ იქონიოს გამგეობისა და საბჭოს შვირთებულ საკრებულოს დადგენილებანი იმის შესახებ, თუ როდენი თანხა უნდა მოხმარდეს თითოეულ, ბანკის წესდებით ნება-დართულ, ოპერაციას იმ ფულიდან, რაც ბანკის განკარგულებაშია; 7) განსაზღვროს, საბჭოსთან ერთად, ის საქონელი, სარგებლოანი ქაღალდები და ვალდებულებანი, რომელთა დაგირავებით შეიძლება ვაცემა სესხისა; 8) განსაზღვროს, საბჭოსთან ერთად, როდენობა სარგებლისა და საკომისიო სასყიდლისა ბანკის ყოველ ოპერაციისათვის; 9) განაგოს იმ წესით, რომელსაც თვით შეიმუშავებს ფინანსთა მინისტრთანა და სახელმწიფო კონტროლიორთან შეთანხმებით და საბჭო მოიწონებს, ის ოპერაციები, რაც ბანკს დაევალება აწარმოოს სახელმწიფო ხაზინის ანგარიშით, ოქროს შესახები ოპერაციები და განსაკუთრებული ოპერაციები სესხის გამოცემისა, კონვერსიების წარმოებისა და სხვანი; 10) განიხილოს წინდაწინვე ყველა საქმე, რომელიც ბანკის საბჭოსა ანუ პარლამენტის გადაწყვეტილებას მოითხოვს; 11) აწარმოოს მიწერ-მოწერა და დამოკიდებულება იქონიოს ბანკის სახელთ, დასდოს ხელ-შეკრულებანი, და შეასრულოს ნასყიდობის სიგელები ბანკის წესდებით ნება-დართულ ფარგლებში, აგრეთვე დაიცვას ინტერესები ბანკისა სასამართლოში, რისთვისაც უფლება აქვს გარეშე კაცი მიიწვიოს.

შენიშვნა: ბანკის განყოფილებათა მმართველებს, მთავარ-ბუხალტერს, მთავარ-კასირს და ბანკის ინსპექტორს დაამტკიცებს თანამდებობაზედ და დაითხოვს სამსახურიდან საბჭო ბანკის გამგეობის მიერ წარდგენით, ხოლო დანარჩენს მოხელეებს თვით გამგეობა.

94. გამგეობა, როგორც წარმომადგენელი ბანკისა, ყველგან მის მაგიერობას ეწევა და ამისათვის საჭირო არ არის მისთვის ცალკე რწმუნების ქაღალდი, ხოლო თითოეულს წევრს ბანკისას არ შეუძლიან იმოქმედოს ბანკის სახელით, თუ ცალკე რწმუნება არა აქვს მიცემული გამგეობისაგან.

შენიშვნა. რწმუნების ქაღალდები, რომელსაც ბანკი აძლევს ვისმე, ხელ-შეკრულებანი და სიგელები ხელ-მოწერილი უნდა იყოს მმართველისა და გამგეობის ორის წევრის მიერ, არა ნაკლებ.

95. გამგეობა შეიკრიბება საჭიროებისამებრ, ხოლო კვირაში ერთხელ მაინც უთუოდ. გამგეობის გადაწყვეტილების კანონიერებისათვის საჭიროა კრებას მმართველი და გამგეობის ორი წევრი მაინც დაესწროს. გადაწყვეტილება უნდა დადგენილ იქნეს ხმათა მარტივის უმეტესობით. თუ ხმათა რიცხვი თანაბარ ნაწილად გაიყო, თავმჯდომარის ხმას ეძლევა უპირატესობა. გამგეობის თითოეულ კრებისათვის უნდა შესდგეს მოკლე ოქმი, რომელსაც ხელს მოაწერენ კრებაზედ დამსწრე წევრნი.

96. გამგეობის კრებაზედ თავმჯდომარეობს ბანკის მმართველი. თავმჯდომარეს უფლება აქვს, თუ საჭიროდ დაინახავს, შეაყენოს გამგეობის ისეთი დადგენილება, რომელსაც არ ეთანხმება, და საბჭოს წარუდგინოს გადასაწყვეტად.

97. მმართველი, გამგეობის გადაწყვეტილების თანახმად, მიანდობს ამა თუ იმ მოვალეობის აღსრულებას ბანკის გამგებლობის საქმეში ანუ ამ გამგებლობის ამა თუ იმ ნაწილის თვალ-ყურის გლებას გამგეობის ცალკე წევრს.

98. ამხანაგი მმართველისა სწევს მის მაგიერობას, როცა მმართველი ავადმყოფობისა გამო ან სხვა მიზეზით ბანკში არ იმყოფება, ხოლო დანარჩენ დროს ასრულებს თავის თანამდებობას ისე, როგორც გამგეობის სხვა წევრნი.

ბანკის საბჭო.

99. ბანკის საბჭოში თორმეტი წევრია: საბჭოს თავმჯდომარე, თავმჯდომარის ამხანაგი და შვიდი წევრი, რომელთაც ზნიშნავს პარლამენტი; ამათ გარდა, საბჭოს წევრად თანამდებობით ათვლებიან ორი წარმომადგენელი ფინანსთა და ვაჭრობა მოწვეულობის სამინისტროსი და მმართველი სახელმწიფო ბანკისა.

შენიშვნა 1. ბანკის გამგეობის წევრნი ესწრებიან საბჭოს კრებას სათათბირო ხმით, ხოლო როცა ისეთი საქმეა გადასაწყვეტი, რომლის გადაწყვეტაც ამ წესდების ძალით საბჭოსა და გამგეობის შვირთებულს საკრებულოს ექვემდებარება, გამგეობის წევრთ გარდასაწყვეტი ხმა ეძლევათ.

შენიშვნა 2. საბჭოს თავმჯდომარეს უფლება აქვს, ბანკის მმართველთან შეთანხმებით, მიიწვიოს ხოლმე საბჭოს კრებაზედ მცოდნე პირნი სათათბირო ხმის უფლებით.

შენიშვნა 3. საბჭოს წევრნი ინიშნებიან სამის წლის ვადით, მაგრამ შედგენილობა უნდა ახლდებოდეს კეპის ყრით ამ რიგად: პირველ წელს ანებებს თავს სამი წევრი, მეორე წელს—თავმჯდომარის ამხანაგი და ორი წევრი და მესამე წელს—თავმჯდომარე და ორი წევრი.

100. საბჭოს კრება ინიშნება თვეში ერთხელ, არა ნაკლებ, ან პირდაპირ საბჭოს თავმჯდომარის მიერ, ანუ მის მიერვე საბჭოს სამის წევრის მოთხოვნისა და აგრეთვე ბანკის მმართველის მოთხოვნისა (საბჭოს გარდასაწყვეტილებათა კანონიერებისათვის საჭიროა დასწრება საბჭოს თავმჯდომარისა და ბანკის მმართველისა (ანუ მათ მოადგილეთა) და საბჭოს არა ნაკლებ ხუთის წევრისა. საქმენი საბჭოში სწყდება მარტივის ხმის უმეტესობით, ხოლო თუ ხმები თანაბრად გაიყო, თავმჯდომარის ხმას ეძლევა უპირატესობა.

შენიშვნა. თუ გადასაწყვეტია საქმე უძრავ ქონების საკუთრებად შეძენისა ან გაყიდვისა, ვალის გადახდის ვალის განგრძობისა, ანუ მის წვრილ-წვრილად გადახდისა, გირაოს იძულებით გაყიდვის გადადებისა და უიმედო ვალების ზარალში ჩამოწერისა, ამისთვის საჭიროა კანონიერად შემდგარ კრებაზედ ორის მესამედის ხმის უმეტესობა საბჭოს ყველა დამსწრე წევრისა.

104. ბანკის საბჭოს მივალეობაა საერთო ყურის-გდება ჰქონდეს ბანკში საქმეთა წარმოებისათვის წესდების თანახმად, აგრეთვე შეაწესებდეს ბანკის კასებს, მის საფას-განაძეულთ და თვალ-ყური ეჭიროს საქმის წარმოებასა და ანგარიშების მიმდინარეობაზედ.

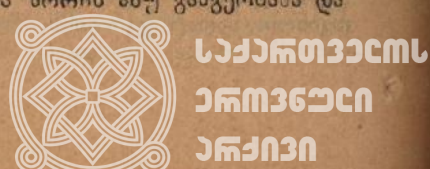
კერძოდ ბანკის საბჭოს ექვემდებარება:

ა) ყოველი ის საქმე, რომლის გამოც მისი დადგენილება პარლამენტს წარედგინება დასამტკიცებლად:

- 1) მოსაზრებანი ბანკის წესდების შეცვლისა და დამატებისათვის;
- 2) განხილვა წლიურის ანგარიშისა და ხარჯთ-აღრიცხვისა;
- 3) განსაზღვრა ბანკის გამგეობის წევრთა როდენობისა იმ შემთხვევაში, თუ იმაზედ მეტი რიცხვია საჭირო, რაც მოხსენებულია მე-90 §-ში.

ბ) ის საქმენი, რომელთა საბოლოოდ გადაწყვეტის უფლება აქვს საბჭოს:

- 1) მოსაზრებანი იმ საკუთარ სახლების აშენებისა, შეძენისა და გაყიდვის შესახებ, რომელიც ბინად აქვს ბანკის დაწესებულებას;
- 2) დაარსება ბანკის განყოფილებისა;
- 3) განსაზღვრა როდენობისა და არჩევა, გამგეობასთან ერთად, გამნაღებელ-გამსესხებელ კომიტეტების წევრთა;
- 4) განსაზღვრა სარგებლისა და საკომისიო სასყიდლის როდენობისა ბანკის ოპერაციებისათვის;
- 5) ნაწილ-ნაწილ გადახდევინება ვალისა და მის ვალის გადადება, როცა თამასუქი პროტესტ-მოხდენილია ან პროტესტ-მოუხდენელი, როდენიც უნდა იყოს ვალი, და გადაწყვეტა გირაოს იძულებით გაყიდვის ვალის გადადებისა;
- 6) ზარალად ჩამოწერა უიმედო ვალებისა;
- 7) გადაწყვეტა საბლანკო კრედიტებისა (§ 81);
- 8) გადაწყვეტა იმ საქმისა, რომელიც უთანხმოებას იწვევს გამგეობის წევრთა შორის ანუ გამგეობასა და გამნაღებელ-გამსესხებელ კომიტეტს შორის;

9) დამტკიცება იმ საქონლისა და ვალდებულებათა ნუსხისა, რომელთა დაგირავებაც შეიძლება ბანკში, და იმ სავაჭრო-სამრეწველო წარმოებათა სიისა, რომელთა თამასუქი შესაძლოა განადღებულ იქნეს ექვს თვეზედ მეტის ვადით;

10) აღნიშვნა იქნის ჩაღრმობისა, რომელიც შეიძლება მიღებულ იქნეს სესხის უზრუნველ-საყოფელად, და ამ ქალაღრმობის შეფასება;

11) განმარტება იმ წესისა, თუ რა წესით უნდა იქნეს მოვლილი ბანკზედ დარჩენილი მამულები, ვიდრე გაიყიდებოდეს;

12) დამტკიცება თანამდებობაზედ და დათხოვნა, გამგეობის მიერ წარდგენით, განყოფილებათა მმართველებისა, მთავარ-კასირისა, მთავარ-ბუხჰალტრისა და ბანკის ინსპექტორისა;

13) დამტკიცება განყოფილებათა მოქმედების რაიონებ-სა და ბანკის სააგენტოების ბადე-ქსელისა;

14) ყოველი საქმე, რომელსაც ბანკის მმართველი საქიროდ დაინახავს საბჭოს წარუდგინოს განსახილველად.

102. საბჭოს წევრს ნება აქვს, საბჭოს დავალებით, დაესწროს ხოლმე ბანკის გამგეობის კრებას.

103. საბჭოს წევრი მიიღებს განსახილველ ჯილდოს იმის მიხედვით, თუ რამდენს კრებას დაესწრება, თავმჯდომარეს-კი განსახილველი ჯამაგირი დაენ შნება თვითურად.

ბანკის დაწესებულებანი.

104. ბანკის დაწესებულებანია: უმთავრესი კონტორა, განყოფილებანი და ბანკის სააგენტოანი.

105. ტფილისის კონტორა ბანკისა უმთავრესი დაწესებულებაა მისი; იქ არის მოთავსებული უმთავრესი მმართველობა ბანკისა. ყოველი განყოფილება და სააგენტო ბანკის ადგილობრივი დაწესებულებაა. უმთავრეს კონტორაში, საბანკო განყოფილების გარდა, რომელიც უძღვება ბანკის ყოველს წესდებთან ნება-დართულს ოპერაციას, არსებობს შემდეგი განყოფილებანი: საკრედიტო ბილეთებისა, ადგილობრივ დაწესებულებათა, მთავარ-ბუხჰალტრისა და კანცელარია.

106. საკრედიტო ბილეთების განყოფილებას ვალად ადევს დამზადება საკრედიტო ბილეთებისა და მათი გამოცემა, გაცემა ძველებისა ახალზედ და მოსპობა ხმარებისათვის აღკვეთილ ბილეთებისა, აგრეთვე დაცვა საკრედიტო ბილეთების ოქროზედ დასახურდავებელ თანხისა და ლითონის ფონდისა.

107. ადგილობრივ დაწესებულებათა განყოფილებას დაევალება ბანკის ადგილობრივ დაწესებულებათა ოპერაციების საქმეთა წარძახება, აგრეთვე შედგენა იმათთვის სათავადაციო საქმეთა წარმოების წესრიგისა, ყურის-გდება მათის მოქმედებისა ანგარიშების მიხედვით და რევიზია ადგილობრივ დაწესებულებათა;

108. მთავარ-ბუხჰალტრისაში თავ-მოყრილია ბანკის საერთო ანგარიშთ-წარმოება, აგრეთვე დროგამომე-ბითი ბალანსებისა და წლიურ ანგარიშების შედგენა.

109. კანცელარიის მოვალეობაა შედგენა ბანკის ყოველ-წლიურ ხარჯთ-აღრიცხვისა და გაძოლა ხარჯთ-აღრიცხვით ნება დართულ ხარჯისა, ყურის გდება მოხელეთა შედგენილობისა, სამირო და სადამშენებლო ნაწილისა, მიწერ-მოწერა და საქმეთ-წარმოება ბანკის უმთავრეს კონტორას საერთო საქმეთათვის იმდენად, რამდენადაც ეს მოვალეობა სხვა უმთავრეს კონტორასთან არსებულ განყოფილებათ არ ექნებათ დავალებული.

110. ბანკი უმთავრეს კონტორასთან არსებობს თანამდებობა ბანკის იუსტიციის დირექტორისა; მისი მოვალეობაა თვალ-ყური ადევნოს ვადა-გადაცილებულ ბანკის ვალების გადახდევინებას და ბანკზე დარჩენილ გირაოებს, აგრეთვე შეადგინოს ხელ-შეკრულებანი და სხვა სამოქალაქო საბჭოთის ქალაღრმობი და სანამართლოში ბანკის საქმეები აწარმოოს.

111. ბანკის განყოფილება არსდება რესპუბლიკის უფრო დიდ სავაჭრო-სამრეწველო ადგილებში. თითოეულს განყოფილებას ექვემდებარება მართვა-გამგეობისა და ანგარიშების ჩაბარების მხრივ, საბჭოს ცალკე განაწილებით, უწყებელი რიცხვი ბანკის აგენტებისა, რომელნიც შეადგენენ განყოფილების რაიონს.

112. განყოფილებათა და სააგენტოთა დაარსება და მათი გაუქმება ამა თუ იმ რაიონში უნდა ვადასწავი-ტოს ბანკის საბჭომ გამგეობის მიერ წარდგენით.

113. თითოეულ ადგილობრივ დაწესებულების (განყოფილებისა ანუ სააგენტოს) ოპერაციათა ფარგალი განსაზღვრება ბანკის საბჭოს მიერ ამა წესდების მიხედვით და იმ ადგილის საქიროებათა და ეკონომიურ ვითარების შესაფერად, რომელზედაც ვრცელდება დაწესებულების მოქმედება.

114. განყოფილების გამგებლობა ევალება განყოფილების მმართველს, რომელსაც ამტკიცებს თანამდებობაზედ ბანკის საბჭო გამგეობის მიერ წარდგენით.

შენიშვნა: დიდს განყოფილებაში შესაძლოა მმართველს დამხმარედ დაენიშნოს ამხანაგი იმ წესით, რომელიც ამავე მუხლშია აღნიშნული.

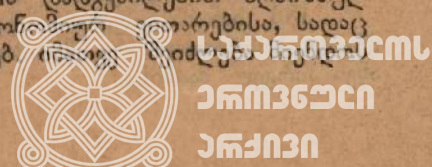
115. განყოფილების მმართველს ეკუთვნის განყოფილების აღმასრულებელი და საგანმგებლო უფლება, განსახილველი ამა წესდებითა და ბანკის გამგეობის ამა თუ იმ განკარგულებით. კერძოდ დაევალება: 1) უახლოესი ხელაღმგებლობა ვაჭრობის განყოფილების ყოველს ოპერაციას და ყური უვლოს საქმეთა-წარმოებასა და ანგარიშების მსვლელობას, წესდებისა და გამგეობის განკარგულებათა აღსრულებას აგრეთვე კასისა და საფასე განაწილეთა დაცვა-შენახვისა; 2) აწარმოოს მიწერ-მოწერა განყოფილების სახელითა და დასდოს ხელ-შეკრულო-ბანი და პირობანი წესდებით ნება-დართულ ფარგლებში გამგეობის განკარგულებათა თანხმად; 3) გაამწესოს ის მოხელენი განყოფილებაში და მის ხელ-ქვეით სააგენტოებში, რომელთა მოწვევა მის უფლებას შეადგენს და წარადგინოს ბანკის გამგეობისთვის უხალღე თანამდებობაზედ დაანიშნავი მოხელენი; 4) დანიშნოს ანუ აწარმოოს ადგილობრივ საერთო და კერძო რევიზიები განყოფილების და მის ხელ-ქვეით სააგენტოებისა; 5) გაგზავნოს სასახურის საქმის გამო, საკა საქირო იქნება, მოხელენი განყოფილებისა და თავის ხელ-ქვეით სააგენტოებისა და დაავალოს ამათ დროებითის მოვალეობის აღსრულება. 6) წარუდგინოს გამგეობას ხარჯთ-აღრიცხვა და წლიური ანგარიში განყოფილების რაიონისა, აგრეთვე დრო-გამომეგებითი ანგარიშები რაიონის დაწესებულებათა ოპერაციებისა; 7) ყური უვლოს ბანკზედ დარჩენილს მამულებს; 8) დააცვას ინტერესები ბანკისა სანამართლოს წინაშე რაიონის სახურებში და, თუ საქიროება მოითხოვს, ცალკე კაცს მიანდოს ეს საქმე, აგრეთვე ყური უვლოს იმ საქმეების წარმოებას, რომლითაც ბანკის სასარგებლო ვალები უნდა ვადახდევინებულ იქნეს; 9) განავოს, გამგეობის დავალებით, სახელმწიფო ხაზინის ოპერაციები, აგრეთვე განავოს და ასრულოს ყოველი ის ოპერაცია და მოვალეობა, რომელიც განსაზღვრულია ამ წესდების სათანადო მუხლებში.

116. ყოველი ქალაღრმობი, რომელიც განყოფილებიდან ვადა, ხელ-მოწერილი უნდა იყოს მმართველის (ანუ მმართველის ამხანაგისა) და ბუხჰალტრის მიერ.

117. ბანკის სააგენტოში რიცხვებ ან: სააგენტო მმართველი (აგენტო), კასირი და, თუ საქიროება მოითხოვს, ბუხჰალტერი და საქმის მწარმოებელი.

შენიშვნა: აგენტის მოვალეობა შესაძლოა დაექსროს ერთ-ერთ ადგილობრივ თანამდებობის კაცს სააგენტოების მოქმედების რაიონში სათანადო უფროსთან შეთანხმებით.

118. სააგენტოებს დაევალება: იმ უმარტველს საბანკო ოპერაციების წარმოება, რომელსაც განსაზღვრა.ს ბანკის საბჭო, აგრეთვე ბანკის უმთავრეს კონტორისა და განყოფილებათა მინდობილებათა ასრულება ფულის გაქცემისა და მიღების შესახებ იმ განსახილველ რაოდენობამდე, რომელიც საბჭოს დადგენილებით აღნიშნულ იქნება, შეკრება ბანკის მმართველობისათვის საქირო ცნობათა იმ ადგილის ეკონომიურ ვითარებისა, სადაც სააგენტოა, და ცნობების მიწოდება მსესხებელთა ნივთიერ მდგომარეობის შესახებ (იხილეთ ს. 109) და ს. 110) უფროს-გდება ბანკზედ დარჩენილ მამულებისა.

გამნაღებელ-გამსესხებელი კომიტეტები.

119. გამნაღებელ-გამსესხებელი კომიტეტები არსდება ბანკის უმთავრეს კონტორასა და განყოფილებასთან იმ აზრით, რომ განსაზღვროს, ვის რამდენი კრედიტი მიეცეს, კერძო კაცია, ფირმაა თუ დაწესებულება, და შეაფასოს, რამდენად კეთილ-საიმედოა ვასანაღებლად წარდგენილი თამასუქი, გირაოდ შემოსატანი ქონება თუ საქონელი და საფასურ-განძეული.

120. საქმე კრედიტის გადაწყვეტისა, მის მომატებისა, თამასუქის ვასანაღებლად მიღებისა და საქონლის დაგირავებით სესხის ვაცემისა უქველად უნდა განხილულ იქნეს გამნაღებელ-გამსესხებელ კომიტეტის მიერ.

121. გამნაღებელ-გამსესხებელი კომიტეტი შესდგება: უმთავრეს კონტორაში მმართველისა ანუ, გამგეობის დავალებით, გამგეობას ერთ-ერთ წევრისაგან, ხოლო განყოფილებაში—მმართველის ანუ მმართველის ახანავის თავმჯდომარეობით გამგეობის იმ წევრისაგან, რომელსაც აბარია ვანაღებელ-გასესხების ოპერაციები (განყოფილებაში მთავარ-ბუხალტერისა), და გამგეობისა და საბჭოს შვერთებულ კრებაზედ არჩეულთაგან: ვაჭრობა-მრეწველობაში ცნობილ კაცთა შორის, სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების წარმომადგენელთა და ადგილობრივ მკოდნე მეურნეთა და მთავარ საკოოპერაციო დაწესებულებათა წარმომადგენელთა შორის. ამათ გარდა, თავმჯდომარეს შეუძლიან მიიწვიოს სათათბირო ხმის უფლებით ვაჭრობისა და მრეწველობის ამა თუ იმ დარგში მკოდნე კაცი.

შენიშვნა: განყოფილებათა მმართველმა გამნაღებელ-გამსესხებელ კომიტეტის საწევრო კანდიდატების სია განყოფილების მიერ არჩევის შემდეგ უნდა წაოუდგინოს გამგეობას დასამტკიცებლად.

122. ბანკის გამგეობისა და საბჭოს შვერთებულ კრებაზედ უნდა დაწესდეს, რამდენი წევრი უნდა იყოს თითოეულ გამნაღებელ-გამსესხებელ კომიტეტში. კომიტეტის წევრნი რიგ-რიგად ესწრებიან კომიტეტის სხდომას დადგენილ წესისამებრ. ყოველ-წლივ ნახევარი იმათგანი თავს ანებებს კომიტეტს, ხოლო პირველ წელს ვასელის ჯერი უნდა გადაწყდეს წილის ყრით. ვინც ჯერით თავი დაანება წევრობას, ის შეიძლება კვლავ იქნეს არჩეული.

123. კომიტეტის წევონი ვალდებული არიან ბანკის საქმეთა საიდუმლო დაიცვან.

124. ჩრევისა და დახმარებისათვის კომიტეტის წევრნი მიიღებენ განსაზღვრულს ვასამრჯელოს იმის მიხედვით, თუ რამდენს სხდომას დაესწრებიან.

125. კომიტეტში საქმეები გადაწყდება ხმის მარტივის უმეტესობით; თუ ხმათა რიცხვი ვაიყო ორ თანასწორ ნაწილად, თავმჯდომარის ხმა სძლევს. თუ კომიტეტის გადაწყვეტილებას ამა თუ იმ თამასუქის ვასანაღებლად მიღებისათვის ანუ კრედიტის რაოდენობის მიჩიქებისათვის ბანკისა ან სათანადო განყოფილების მმართველი არ დაეთანხმა, მას შეუძლიან შეაყენოს ასეთი გადაწყვეტილება და ამ საგნის თაობაზედ მოხსენება წარუდგინოს საბჭოს. განყოფილების მმართველმა ასეთი მოხსენება გამგეობას უნდა წარუდგინოს. რასაც საბჭო გადასწყვეტს პირველ შემთხვევაში, ანუ გამგეობა მეორე შემთხვევაში, ის გადაწყვეტილება უნდა იქნეს მიჩნეული საბოლოოდ.

126. იმ დღეებში, როცა კომიტეტის სხდომა არ არის დანიშნული, გამგეობას (ხოლო განყოფილებაში მმართველს ბუხალტერთან ერთად) შეუძლიან საკუთარის უფლებით მიიღოს თამასუქი ვასანაღებლად გადაწყვეტილ კრედიტების ფარგლებში, მხოლოდ იმ პირობით, რომ პირველსავე კრებაზედ წარუდგინოს ის თამასუქი ვასანაღებელ-გამსესხებელს კომიტეტს. შენიშვნანი კომიტეტისა ასეთ თამასუქის შესახებ გამგეობამ (განყოფილებაში მმართველმა) უნდა მიიღოს სახელმძღვანელოდ შემდეგისათვის.

127. სია კერძო კაცთა, ფირმებისა და დაწესებულებათა, რომელთაც კრედიტი აქვთ გადაწყვეტილი, ვადათვალიერებულ უნდა იქნეს გამნაღებელ-გამსესხებელ კომიტეტის მიერ ყოველ სამს თვეში ერთხელ.

ბანკის მოხელენი, მათი უფლება და მოვალეობა.

128. ბანკის მოხელეთა დანამდებობა და ჯამაგირი, მათთვის მიკუთვნიებული, ცალკე ნუსხით ვანისაზღვრება.

129. ბანკის მოხელეთა რიცხვი თითოეულ დაწესებულებისათვის, აგრეთვე განყოფილებათათვის, იმ შემთხვევათა გარდა, რომელიც ამ წესდებაშია მოხსენებული, უნდა განსაზღვროს ბანკის გამგეობამ საბჭოსთან ერთად ბანკის ოპერაციების ვახვითარების კვალობაზედ.

130. ბანკის გამგეობის უფლებას შეადგენს ბანკის მოხელეთა ვამწესება და დათხოვნა იმათ გარდა, რომელთა დანიშვნის წესი უკვე მოხსენებულია ამ წესდების სათანადო მუხლებში.

შენიშვნა: გამგეობას შეუძლიან ბანკის ადგილობრივ დაწესებულებაში სათანადო მმართველს მიანდოს საქმე მოხელეთა დანიშვნისა იმ ცალკე ინსტრუქციის თანახმად, რომელსაც თვით ვაუგზავნის მმართველს.

131. იმ პენსიებისა და შემწეობის გარდა, რომელიც შესაძლოა დაენიშნოს მოხელეს სახელმწიფო ხაზინიდან მის უხრუნველ საყოფილო სამსახურის თავ-დანებებას შემდეგ საზოგადოდ წესისამებრ და იმ გვარადვე, როგორც რუსუბლიკის სხვა მოხელეებს ენიშნებათ, ბანკს ნება აქვს ამავე საგნისათვის დააარსოს საპენსიო კასა. კასის თანხა შესდგება თვით მოხელეთა ჯამაგირის ვამორიცხვიდან და იმ ფულიდან, რომელიც ყოველ წლიურად ხარჯთ-აღრიცხვით ვადაიდება კასის დებულების თანახმად.

132. ყველა მოხელე ბანკისა, გამგეობისა და საბჭოს წევრნი მოვალენი არიან დაიცვან საიდუმლო ბანკის ოპერაციებისა და მის ანგარიშებისა და თანამდებობაზედ ვამწესებისთანავე იმათ ხელ-წერილი უნდა ჩამოერთვათ, რომ ამ პირობას შეასრულებენ.

133. ბანკის მოხელეთ და საბჭოსა და გამგეობის წევრთ არ შეუძლიანთ არც სესხის აღება ბანკიდან და არც თამასუქების წარდგენა ვასანაღებლად. ამ სახითვე ბანკს არ შეუძლიანთ მიიღოს ვასანაღებლად ან ვადასავირავებლად იმათ მიერ ხელ-მოწერილი თამასუქი.

ხარჯი ბანკისა, ანგარიში და კონტროლი.

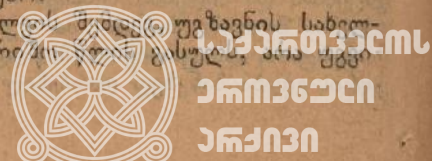
134. ბანკის ხარჯი ბანკის მოგების ანგარიშით უნდა სწარმოებდეს. ამ ხარჯის აღრიცხვა უნდა შეადგინოს ბანკის გამგეობამ და, საბჭოს მიერ ვანხილვისა და სახელმწიფო კონტროლის დასკვნის შემდეგ, პარლამენტს ვადაეცეს დასამტკიცებლად. ამ წესითვე დამტკიცდება დამატებითი ხარჯი, რომელიც წინდაწინვე ვერ იქნა დანახული ხარჯთ-აღრიცხვის შედგენის დროს.

135. ბანკის საოპერაციო წელიწადი იანგარიშება იანვრის 1-დან დეკემბრის 31-მდე.

136. ბანკის მოკლე ბალანსები (მის ანგარიშთა მდგომარეობა) თითოეულ თვის 1, 8, 16 და 23 რიცხვისათვის უნდა ვამოცხადებულ იქნეს ხოლმე საყოველთაო საცნობელად. ამ სახითვე უნდა ვამოცხადდეს ბანკის წლიურ ანგარიშის ამონაწერი.

137. ბანკის კუთვნილ საბეომწიფოსა და სხვა პროცენტთან ქალაღების ფასი წლიურ ბალანსებში უნდა იყოს ანუსხული არა იმ ფასზედ მეტად, ვიდრე ნაყილია. ხოლო თუ საბირჟო ფასი ბალანსის შედგენის დღეს ნასყიდობაზედ ნაკლებია, ღირებულება ქალაღისა უნდა აღრიცხვოს კურსისამებრ.

138. ბანკის გამგეობა შეადგენს წლიურს ანგარიშს და, საბჭოს მიერ ვანხილვის შემდეგ, უნდა ვამოცხადდეს საბეომწიფო კონტროლიორს შესამოწმებლად და მისის აზრის დასაყვენლად საანგარიშის შესახებ. ამანგარიშის შემდეგ უნდა იქნეს პირველ მისისა.

139. ბანკის ანგარიშების შემოწმება (როგორც უმთავრეს კონტორისა, ისე მის ადგილობრივ დაწესებულებათა) სახელმწიფო კონტროლის მოვალეობაა.

140. კონტროლი ამოწმებს ანგარიშს ადგილობრივ დაეთრების განხილვით, ანგარიშებისა და საბუთების გასინჯვით, რათა დარწმუნდეს, რომ ანგარიშში მოხსენებული ხარჯი და ოპერაციები სწორედ და ნამდვილად ეთანხმება ბანკის დაეთრებში ჩაწერილსა და იქ აღნიშნულ საბუთებს და აგრეთვე, რომ წესდების მოთხოვნილება არ არის დარღვეული.

141. სახელმწიფო კონტროლი წლიურ ანგარიშის შედგენამდე ამოწმებს წლის განმავლობაში ბანკის კასას და კასასა და სალაროში დაცულ საფასე-განძეულს. ეს რევიზია ბანკის უმთავრეს კონტორაში სწარმოებს სახელმწიფო კონტროლის მობელეთა მიერ ბანკის საბუთსაგან ამ საქმისათვის დანიშნულ საბუთს ორის წევრის თანადასწრებით. ბანკის სხვა დაწესებულებაში ასეთის რევიზიის დროს საბუთს წვერთა დასწრება სავალდებულო არ არის.

142. შედეგი კონტროლის რევიზიისა, როგორც ბანკის უმთავრეს კონტორაში, ისე ადგილობრივ დაწესებულებაში წარმოებულისა, უნდა გაეგზავნოს ბანკის გამგეობას, რომელმაც იმ შედეგის შესახები ყოველი გარემოება ბანკის საბუთს უნდა მოახსენოს.

143. სახელმწიფო კონტროლიორმა თავისი დასკვნა წლიურ ანგარიშის შესახებ უნდა აუწყოს ბანკის საბუთს არა უგვიანეს პირველ ივლისისა საანგარიშო წლის შემდეგ.

144. ბანკის ანგარიშს მმართველი ბანკისა წარადგენს პარლამენტში არა უგვიანეს შემდეგ წლის სექტემბრის პირველისა ანგარიშს დართული უნდა ჰქონდეს: 1) ბანკის საბუთს მოხსენება თავისის მოქმედებისა და ჟურნალი ანგარიშის მის მიერ განხილვის შესახებ და 2) გამგეობის საპასუხო განმარტებანი საბუთს დასკვნითურთ სახელმწიფო კონტროლიორის შენიშვნების გამო.

1919 წ. დეკემბრის 31-ს.

საქართველოს დამფუძნებელი კრების

თავმჯდომარის უფროსი ა მ ხ ა ნ ა გ ი ყო. *ბაძურა*

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის

თავმჯდომარის

ქსედილი *ქსედილი*

